

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vsa leta gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročilnice se upravnštvo ne osira.

EDINOST

Oglaš in oznanila se računajo po 8 nov vrvicah v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javna sahvala, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročilnice, reklamacije in inserate prejema upravnštvo Piazza Caserma št. 2. Odprte reklamacije so prosto pošiljane.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

• V edincost je mašč.

Obstanek cerkve in narodnosti.

Čitatelji „Edinosti“ se še dobro spominjajo besed sedanjega ogerskega primasa Vaszarija, s katerimi je prilično opozoril na razloček med obstankom cerkve in narodnosti, ko je rekel, da cerkvi je od Boga zagotovljen obstanek, narodnosti katerega si bodi naroda pa ne. „Edinost“ je v smislu Vaszarijevem in v drugih zvezah dokazovala, da se je treba ravno zaradi te razlike in posebnih sedanjih razmer tudi slovenskemu narodu boriti za narodnost, ker je vsekakor ravno dandanes boj za narodnost najnujnejši, nego pa boj za vero.

Na to odgovorja v „Slovenca“ od 28. okt. t. l. v obliki dopisa „Z Goriškega“ nekdo pod znamenjem „Liga + 1.“ Ta „ligist“ jo pa zasukava drugače in izvaja ravno nasprotno. On piše: „Narodnosti Bog ni prerokoval večnega obstanka, izpostavljena je vsaj nevarnosti, da propade. Cerkev je obečal obstanek. Toraj narod, ki hoče postati deležen trajnega obstanka, mora se cerkve okleniti. Narod pa, kakor madjarski, ki od kat. cerkve odpada, je v nevarnosti, da radi tega pade v nemoralnost. Bati se je toraj za njegov obstanek. Iz tega sledi, da obramba vere, cerkve je vedno najnujša, kakor narodnosti, ker je vera nujen predpogoj moralnosti vsakega naroda...“

Ta dopisnik vpleta v stvar več rečij, nego jih je bilo na misli ogerskemu primasu ali „Edinosti.“ Dopisnik spravlja obstanek naroda v zavisnost od vere in cerkve, v tem ko se je govorilo jedino o trajnosti obstanka cerkve in narodnosti, in da je prvi zagotovljena bodočnost, drugi pa nikakor ne. Ogerski primas je moral vendar vedeti, kaj govori in trdi, in da je govoril resnico v popolnoma določnem smislu, je razvidno iz tega, da je pokazal na znane besede sv. pisma.

Smisel vsega je le ta. Cerkev je tudi v bojih; ali ona je vesoljna, razteza se na ves svet, na več narodov, in če ima tudi tu pa tam odpadnike, dobi pa drugod privrčencev. Boriti se je tudi njej, in sicer tudi v smislu sv. pisma; ali vse drugače, nego kakemu določenemu narodu. Vsak narod, in naj si bo še tako velik, je vendar omejen, in njemu ni zagotovljeno, da pridobi drugod, kar izgubi tu ali tam, v tej ali oni deželi. In tudi če pridobi po asimilovanju ali zlitju odlomkov drugih narodnosti pomnoženje svoje narodnosti, niso tisti pridobljeni odlomki popolnoma soroden življ z asimilujočo narodnostjo, v tem ko so kristijani ali kat. kristijani vedno kristijani ali katoličani, naj si pripadajo od plemenitih ali pa divjih narodov, z evropskega ali pa kakagega drugega kontinenta.

V narodnih bojih Slovanov in torej Slovencev gre dandanes pa ravno zato, da se ohranijo kot taki, in oni niti upanja nimajo, da bi z zlitjem odlomkov drugih narodov pomnožili življe svojih narodnosti. Ako se Slovani, torej pred vsem tudi Slovenci, pogubé v drugih narodih, jih kot narode ne reši nobena moč več, tudi vera, tudi katoliška cerkev ne, ker ne veri, ne cerkvi ni podeljena moč ali naložena naloga, da bi vzbujala od smrti uže raznarodovane ali celó uničene narode. Vera in cerkev ima druge naloge, in zato se je

narodom kot takim posebe boriti za svojo narodnost, in vera ali cerkev jim utegne le pomagati, da si rešijo ali podaljšajo obstanek, zagotoviti ali sama odločiti ga jim pa ne more, in najmanj tedaj, če ni za ta ali oni narod organizovana posebe.

Kdor bi trdil, kakor dopisnik „Slovenčev.“ da je obstanek kakagega naroda zavisen od vere ali cerkve, bi imenu vere in cerkve ne koristil, pač pa škodoval, ker bi razglašal nekaj, kar se ne zлага ne z zgodovinskimi dejstvi, ne z notranjo nalogo vere ali cerkve.

Zgodovina uči, da so poginili Grki in Rimljani, ko je bilo med njimi uže jako razširjeno krščanstvo, in to krščanstvo tudi v katoliškem smislu. Krščanski življi Grkov in Rimljanov so živeli gotovo moralno; saj kaže zgodovina iz istih dob največ mučenikov in svetnikov; ali ne moralnost, ne vera in cerkev jih ni rešila pogina, in ko bi bila narodnost zavisna od obstanka vere in cerkve, bili bi se vsaj znatni deli Grkov in Rimljanov ohranili, ko so bili moralni in pod zaščito kristijansko. No, mi zveze Grkov in Rimljanov s krščanstvom in cerkvijo niti ne maramo zelo poštovati v tem odgovoru; mi kažemo samo na zgodovino slovansko. Mi imamo zgodovinska spričevala iz poganskih in krščanskih vekov, katera kažejo, da so Slovani živeli tudi v poganstvu tako čisto moralno, da so se jim tuji narodi le čudili. O Slovanih bi torej niti ne veljala trditve „Slovenčevega“ dopisnika, kakor da bi bilo treba še le krščanske vere ali cerkve, da bi živeli narodi moralno. In moralno so živeli v prvih vekih ljudovlade tudi Rimljani in drugi poganski narodi. Ali vrtno se h krščanskim dobam, in tu vidimo, da so Slovani bili uže kristijani, specijalno kristijani v kat. smislu, a so vendar poginjali v dobah krščanskih, ko so živeli torej še bolj moralno, nego so mogli živeti v dobah svojega poganstva.

Ali je varovala polabske Slovane vera in cerkev, da bi se ne potopili v germanstvu? Koroški, tirolski, salcburški in drugih dežel Slovinci so se potopili v germanskem morju, ko je bila krščanska vera in katoliška cerkev med njimi, in nikjer ni dokazano, da bi bili oni poginjali vsled nemoralnosti, torej nekako vsled odpada od vere in cerkve.

Samo iz podatkov o poginu slovanskih narodov in specijalno slovenskega je uže razvidno, da vera in cerkev ni mogla rešiti pogina teh Slovanov in Slovencev, dasi so v krščanski veri in morali ali npravstvenosti živeli tako in lepše, nego vsako drugo pleme. Vera obseza resnice za vse narode, ona je univerzalna; te resnice sezajo dalje, nego individualne lastnosti posamičnikov ali pa celih narodov. Narodi imajo svoja posebna svojstva, in teh svojstev vera kot taka ne more ne pokrivati, ne braniti; drugače bi bila vera le za kak poseben narod ali kako posebno skupino narodov. Ako hoče torej vera sezati tudi do vpliva na svojstva raznih narodov, mora zato rabiti posebna sredstva; ta sredstva so v organizacijah cerkve. Cerkev je v resnici sprevidela uže za prvih krščanskih vekov, da je treba poštovati svojstva narodov, in zato je svojo organizacijo prestrojevala po potrebah narodov. Najprej je rabila tudi za Rimljane grški jezik; videla pa je, da s tem ne

more vplivati na Rimljane primerno, in zato je odstranila grški jezik ter ga nadomestila z latinskim. Ta latinski jezik je bil primeren še pozneje za vse romanske narodnosti. Pozneje je ista cerkev sprevidela, da za Slovane bi bil primeren slovanski cerkveni jezik, in ga je tudi uvedla, in krive so bile tuje sile, da se je ta slovanski jezik izpodmikal iz cerkve med Slovani ter se iz političkih vzrokov nadomeščal z neprimernim latinskim.

Kakor gledé na jezik je cerkev spreminjala tudi zunanosti v obredih, sosebno tudi v liturgiji. Sveti Gregor Veliki je poleg drugih poprejšnjih papežev prestrojil Rimljanom po gođu tudi liturgijo ali sv. mašo.

Take spremembe so se vršile v smislu specifiških svojstev Rimljanov in v obče romanskih narodov. S tako organizacijo je cerkev posegla s svojim vplivom dol do mej, kjer pričenjajo svojstva narodov in narodnih skupin; in, kolikor bode ona še nadalje organizovala se v takem smislu, bode vplivala tudi intenzivne na druge, sosebno neromanske narode. Jedino s tako organizacijo more cerkev podajati soprošč pri brambi za narodnost, z verskimi resnicami kot takimi, ker veljajo za vse narode, pa ne more braniti specijalnih nevarnosti, ki žugajo raznim narodom v raznih dobah, kakor se kažejo dandanes Slovanom in sosebno tudi Slovincem. (Konec prih.)

Čitajte in sodite!

III. naš članek, pod naslovom „Nevarne izjave“ priobčimo prihodnjič, ker se nam vidi umestno, da v podkrepljenje svojih trditvev doslovno prijavimo govor mladočeskega odličnjaka dra. Herolda pri sestanku českih poverjenikov dne 1. t. m. v Prazi. Prosimo, čitajte pazno besede Heroldove, sodite pravično in izvestno pridete do zaključka, da tako n. govore ljudje, ki ne umejo družega, nego zmerjati in rogoviliti, ampak ljudje, ki se zavedajo resnega položaja svojega naroda, ki se zavedajo smeri in namenov sedanjega sistema in ki so toli dosledni, da iz spoznanja izvajajo tudi posledice. A o tem spregovorimo obširneje v naših člankih „Nevarne izjave“.

Dr. Herold je rekel torej:

Pri presojevanju razlik programov je treba poštovati stvarne razlike, ne pa umetno napravljenih. Le po odstranjenju stvarnih razlik more se doseči zjedinjenje. Gledé na taktičko postopanje naše stranke, je očitauje, da delamo opozicijo iz principa, nepravilno. Opozicija ni program ali konečni cilj politike, ampak jedino sredstvo v doseženje tega cilja. Naša opozicija ni torej posledica stališča načelne opozicije, ampak mi delamo opozicijo zaradi načela; kajti mi smatramo vladni sistem narodu škodljivim, vlado samo kot nam sovražno vlado; zaradi tega delamo opozicijo. Opozicija je zaradi tega le posledica vladnega sistema, opozicija mora pa tudi zavedati se svojega cilja in se mora torej obračati proti vsemu,

kar krepi in utrjuje vladni sistem. Vladi delati opozicijo v malenkostih, podpirati pa sistem v važnih stvareh, to ni opozicija, to je napaka. Narod naš je v načelnem nasprotju proti vladnemu sistemu, in zato je potrebna načelna opozicija. Oportunistička politika češke delegacije od l. 1879 naprej ni vedla do cilja, in zginila je teža češkega programa. Postopanje vlade za ukazuje poostreno opozicijo. Mi smo se od začetka krotili v drž. zboru; to pa ni pomagalo. Gledé na sporazumljenje z ostalo desnico je potreba pomisliti to-le: Ali more češki narod vatopiti v zvozo, v parlamentno vladno večino, dokler je vladni sistem nespremenjen? To je izključeno. Z desnico bi se mogli zjediniti na podstavi parlamentarne opozicije. Ali pa se odločijo zato Poljaki in Hohenwartov klub? Gotovo ne! Saj je še princ Schwarzenberg zatrdil, da opozicija ni še potrebna. Tega obnovljenja desnice na podstavi skupne taktike, torej pri danih razmerah, ni možno doseči; poprej bi se vstvarila formacija, pri kateri bi se zjedini v zaščito prav in interesov naroda, in takemu zjedinjenju se mi nismo ustavljali nikdar; takemu zjedinjenju tudi ni škodljivo odločno postopanje naroda.

O približanju vlade k Mladočehom ni tukaj govoriti; tu bi bila potrebna neposredna intervencija vlade same. Svetuje se nam, da bi popustili opozicijo; ali ravno v opoziciji se kaže moč naroda, in tudi ti, ki ne odobrujejo opozicije, naj bi je vsaj ne slabili. Energično postopanje naroda v Čehah ne more škodovati češki stvari v Moravi in Sleški.

Zaradi tega, da smo sedaj šibki v Sloški, ni potreba zadrževati nacionalno silo v Čehah. Kolikor večja je agilnost tukaj, toliko silnejša je naša stvar v Moravi in Sleški. Boreč se za državno pravo, vemo, da bode odločitev v kraljestvu morala koristiti tudi Moravi in Sleški. Trdi se, da nadcenjujemo silo narodovo, jaz pa menim, da jo poprej podcenjujemo, in v tem je bila vedno slabost našega položaja.

Tudi konservativno veleposvestvo, ki ni sedaj naših nazorov, spozna, da je opravičeno naše stališče. Danes gre za skupno akcijo; vsi in vselej se moremo zjediniti vsaj v brambi interesov vsega naroda, in zato radi podajemo roko.

Govor deleg. Vek. Spinčiča

pri razpravi proračuna vojne mornarice v seji avstrijske delegacije dne 19. oktobra 1892. v Budimpešti.

(Konec).

Med petorico nadposl ovodij je jeden Danec in dva sta rojena Čožota, dočim mi je rod ostale dvojice nepoznan. Čvetorica poslovođij vidi se mi po imenih, da je tu zemski, ali mej višjimi mojstri, mojstri in predelavci najde se vendar preveč takih, ki se sicer res štejejo mej Istrane, potem ko so si v katerem mestu isterskem pridobili domovinstvo in državljanstvo — kakor obojica omenjenih nadposlovođij —, toda katerim rodno mesto se ima iskati v kraljestvu Italije (največkrat v Benetkah) in mej kojimi so nekateri došli v Pulj kot delavci še le pred 7 do 8 leti, kojih nad-

poslovdnji - Čočota ne predpostavljata radi posebnih sposobnosti, ampak zato, ker so „dalla costa“ (z obali) — tako se nazivljajo mej sabo in sestavljajo, ukupno z delavci z obali, falango, mej koje se čutijo naši, osobito ako niso italijanske narodnosti, kot trpljene, kot tujce.

Naši ne napredujejo tako lahko, niti tako naglo, čeprav niso manj sposobni, a v novejši dobi odpuščajo jih z dela popred nego tiste, ki so rojeni v Italiji, da-si so prvi mlajši in čvrstejši za delo kakor poslednji in da-si imajo druge lastnosti, radi katerih bi se morali bolj ozirati nanje. V c. in kr. arsenalu so delavci, ki so italijanski meščani

(Poveljnik mornarici, baron Sterneck: V puljskem arsenalu ni delavcev, koji ne bi bili rojeni Avstrijci!)

Po kratkem iskanju po svojih papirjih nadaljuje delegat Spinčić: Enričo Oswaldi in Barchi ne le da nista rojena Avstrijca, ampak nista niti avstrijska državljan. Sinovi prvega so delali v c. in kr. arsenalu, a sedaj služijo v italijanski vojski; sin poslednjega je bil pred svojo vojaško dolžnostjo delavec v c. in k. arsenalu, potem je šel v Italijo kot italijanski vojak, in z a t e m s e j e p o v r n i l v puljski arsenal. Tako mi je bilo povedano in sedaj naj se blagoizvoli poizvedovati o tem. Priznavam rad, da vse to ni znano visokemu c. in kr. vodstvu mornarice; ono prepušča to neposrednim predstojnikom delavcev. Ali temu bi se moralo storiti konec, ker razburja domačine in ni v redu.

A sedaj pridem še do neke, znamenite stvari.

Pripoznavam rad, da je v Istri največ delavcev Istranov. A v poslednjem času odpustili so jih mnogo. Po letnem poročilu za leto 1891 odpustilo se je v tem letu 161 delavcev. Že to je mnogo, ako se pomisli, da tu ne gre samo za toliko osob, ampak v mnogih slučajih za družine. Ali še huji je letos, ko so odpustili več stotin delavcev, ali so jih imeli odpustiti s koncem septembra — jaz ne vem, ali so jih res odpustili s koncem septembra. Odpuščenja v prvih mesecih tega leta bila so povod poslancu v državnem zboru dru. Rizzi-u, da je v mesecu velikem travnu stavil vprašanje do visoke vlade. S tem je pretek pot državnemu poslancu dru. Laginji, koji je že imel pripravljeno svoje vprašanje. Omenjam to, da dokazem, da ta stvar zanima vsakega, ki pozna okolnosti, naj je Italijan ali Hrvat. Njegova prevzvišenost, gospod minister domobranstva, odgovoril je na to vprašanje dne 27. maja po informacijah, dobljenih od vodstva mornarice. Rekel je, da se delavci dele v stalne in začasne; da izmed prvih ni bil odpuščen nikdo in da število poslednjih odvisi od novih gradb ladij.

Ali za našo vojno mornarico delale so se ladije v letu 1891, delajo se letos, in se bodo v prihodnje!

Glasov omenjenega poročila za leto 1891. izročila sta se naprava stroja za ladijo „Tegethoff“ in zgradba ladij „Najade“, „Pelikan“, „Planet“ in „Satellit“ (koja se še izdeluje) firmi Schichau v Elbingu. V istem poročilu navajajo se vzroki, zakaj se je izročilo delo firmam v inozemstvu in ne domačim. A ti so: cene z ozirom na natančno odmerjena sredstva; načelo vodstva mornarice, porabiti najnovejše sestave strojev; ter da „Stabilimento tecnico triestino“ ni mogel prevzeti mnogo del.

Zastoj iščem vzrokov — kakor sem že popred rekel gospod poročevalcu — zakaj niso dali te ladije graditi v c. in kr. arsenalu v Pulji in zakaj ne dajo graditi tam drugih.

Z najvišjim inženirjem, 7 nadinženirji in 24 inženirji samo pri ladijetsalnici; s tolikimi drugimi najvišimi, nadinženirji in inženirji (naslov I. pod naslovom F. proračuna) mogle bi se gotovo napraviti oenove in izvršiti. Razšalil bi inženirje,

ko bi dvomil le za trenotek, da ne bi mogli napraviti osnov za ladije, voditi dotično delo in prevzeti odgovornost za izvršenje. Tu pa tam naj bi si pač radi novosti in iznajdeb ogledali in proučevali ladije in dotične delavnice v inozemstvu.

Naši delavci so dobre, izvrstne moči, če pa ne bi imeli dovolj prakse v kateri stroki, na čemer pa dvomim, tedaj bi se moglo začasno najeti sposobnih delavcev iz inozemstva.

Kar se dostaje najnovejših strojev, koji sicer tudi v inozemstvu niso vsikdar dobro napravljene, mogli bi se v slučajju potrebe tudi poslati naši inženirji v tujino, da proučijo sestavo, ter da morejo v naši delavnici voditi izdelovanje potrebnega stroja. Razume se samo po sebi, da bi se mogli po naših inženirjih proračunati stroški za ladije, ki se imajo graditi, in izdelati je za proračunano svoto.

Tako bi odpadli vsi vzroki, radi kojih so se ladije in stroji dosedaj izdelovali v inozemstvu.

Radostno pozdravljam prizadevanja visokega vodstva mornarice, vsled kojih se je izročilo, kakor pove navedeno poročilo, domačim firmam izdelovanje plošč za oklopnice, brzih kanonov in večino strelika; ter mislim, da bi se jeklene granate najtežjega kalibra mogle izdelovati doma, kajti gotovo je, da bi se dovolili stroški za dotične naprave, ako bi videli, da se hočemo tudi v tem obziru storiti neodvisne.

Jaz pozdravim — kjer-koli bodem — še večjo radostjo tisti trenotek, ko se visoko vodstvo mornarice stori povsem neodvisno pri vseh potrebščinah c. in kr. vojne mornarice; ko ne pojdejo ni milijoni ni tisočaki v inozemstvo; ko domači delavci ne le bodo zastopavljeni inozemcem, ampak ko bodo — izvzema morobitne začasne — jedini v c. in kr. arsenalu, ko se bodo ozir jemalo z jedne strani na Primorce, z druge na Slovence ter na njihov jezik, kakor jim gre toliko v c. in kr. arsenalu, kolikor v c. in kr. mornarici.

Politični pregled.

Notranje dežela.

Njegovo Veličanstvo je potrdilo izvolitev dra. Kohna knez nadškofom olomuškim. Sveta stolica je nekda zelo zadovoljna s to izvolitvijo.

Carjevič ruski je došel na Dunaj dne 12. t. m. Na kolodvoru so ga pričakovali naš cesar, nadvojvode in drugi visoki dostojanstveniki. Tudi občinstva se je nabralo jako mnogo. Cesar in carjevič poljubila sta se trikrat, nadvojvodom pa je poslednji podal roko. Carjevič se je nastanil v dvorni palači. Položil je venec na rakev pokojnega prestolonaslednika nadvojvode Rudolfa. Sijajnega obeda na čast visokemu gostu udeležila se je tudi naša cesarica, kar je vzbudilo veliko pozornost, ker se njeno Veličanstvo že dolgo izogiblje takim prilikam. Naš dvor je s tem posebno počastil carjeviča.

Dne 15. t. m. pa je došel na Dunaj kralj romunski s prestolonaslednikom.

Državni zbor. V seji poslanske zbornice dne 12. t. m. odgovoril je naučni minister Gautsch na interpelacijo grofa Hohenwartha, da naredba okrajnega šolskega sveta dunajskega — da naj namreč otroci pri šolski molitvi pač napravijo križ, besed da ne sme izgovarjati — izdala po pomoti deželnega šolskega sveta. Naglašal je, da učna uprava nikdar ne dovoli žaliti verska čutstva katoliškega prebivalstva.

Na dnevnem redu je bila potem razprava o odsekovem poročilu glede nasveta poslance Kattana in tovarišev, naj se začne tehnične naprave za zgradbo kanala iz Dunava v Moldavo in Labo. Debate so

se udeležili poslanci Wohanka, Kaftan, Russ, Neuwirth Sues in dr. Lueger. V tej debati izgovoril je posl. Sues znamenito besedo, da bi bilo bolje zidati kanale, nego uravnjavati valuto. — Potem je naznanil predsednik, da sta bila pri nadomestni volitvi izvoljena: dr. Gregorčič v legitimacijski odsek, dr. Gregorec v tiskovni odsek. Pred zaključkom seje pozval je predsednik posl. Schleisingerja k redu radi interpelacije, stavljeni v prejšnji seji radi trgovine z dekletji, ki je izključeno v rokah židov, češ, da je bila ta interpelacija pisana nedostojno.

DOPISI.

Iz Trsta, dne 10. novembra. [Izvirni dop.] (Babilonska sužnost v Rojanu.) Hvalazni moramo biti možu, ki nam je v „Edinosti“ podal prezanimive podatke o rojanski šoli. Daleč smo prišli. Okoličani sami olehčujejo delo nasprotnikom, ker dajejo potrebni material za ustanovo laških razredov. Zaman je vse pisanje in svarenje v „Edinosti“ in podobnih družbah: nekateri okoličani še vedno nočejo spoznati velike nevarnosti, skrivajoče se v slabo urejeni šoli.

Kako pride v 1. laški razred 24 slovenskih otrok? Gotovo so ti otroci le od takih starišev, kateri nočejo ali ne morejo spoznati, da se otrok česa nauči le s pomočjo znanega mu jezika. —

V II. in III. italijanskem razredu je 70 slovenskih otrok. Po tem je jasno vsakemu, da so se nekateri stariši, ki so v začetku upisali svoje otroke v slovenski razred, skesali, ali so se dali pregovoriti v to, da so otroka preložili v italijanski razred.

In še to: v Rojanu se je odprl 4. laški razred, slovenski pa ne! Zdaj pa že razumem, kako je mogoče, da v naši okolici tako napreduje italijanski jezik in italijansko mišljenje.

Onim Rojančanom, ki pošiljajo svoje otroke v italijanske razrede, pa kličemo danes zopet, da je to žalostno, da to je krivica vsemu narodu! Pomislite, da vas bode strogo sodil ostali slovenski svet, da vas bode prištevati izdajcem, ako ne popravite, kar ste zagrešili. Vas-li vest ne peče, da tako brezskrbno podirate, kar zdaj drugi; da uničujete, za kar se toli požrtvovalno bore vaši mestni sorojaki: za slovensko šolo, to jedino podlago in za slobo bodočnosti naši.

Kako je to, da okoličani tako radi obračajo hrbet slovenskim razredom? Jaz tega ne razumem. Ali so morda učitelji tako slabi, da ne ume vnemati veselja do šole? Ali so stariši že toliko pokvarjeni, da nimajo več nikakega čuta do samih sebe, do svoje preteklosti, do jezika, kojega so podedovali po svojih prednikih? Jedno in drugo je resnično: učitelji in stariši imajo vsaki svoj del krivde. Nekateri učitelji — o častnih izjemah molčimo sedaj — nam škodujejo kot očitni nasprotniki ali pa kot indiferentisti (mlačneži), a starišem nedostaje prave samozavesti, prave ljubezni do samih sebe.

Obračam se do Vas, dragi učitelji, zaklinjam Vas pri Bogu: poučujte otroke tako, da bodo z veseljem zahajali k vam v šolo. Opominjajte stariše, poučite jih, naj nikar otrok ne morijo s tem, da jih z razreda v razred gonijo. V Rojanu naj se zahteva še 4. razred slovenski! Ako gremo to pot, v 5 letih ni v Rojanu več enega slovenskega razreda, če tudi je istina, da je tam 401 slovenskih in 10 italijanskih otrok. Bivši učitelj.

Dostavek uredništva. Gospod dopisnik, Vi se nam vidite nepoboljšljivi optimist! Kaj še ne verujete, da je izgubljena vsaka pametna beseda, ki je naslovljena do izvestnih učiteljev okoličanskih! Zakaj da je tako po okoličanskih šolah, je jasno: ves šolski sistem po okolici je

nalašč zasnovan tako, da slovenska šola ne more vspevati — in dotični učitelji so zvesti sluge tega sistema! Je pač žalostno, ali je tako!

Različne vesti.

Odbor polit. društva „Edinost“ ima svojo sejo v nedeljo dne 20. t. m. ob 10. uri pr. p. v prostorih „Del. po por. društva“. Gg. odborniki in njih namestniki so naprošeni, da se gotovo udeležijo te seje.

God cesarice bude dne 19. t. m.

† Andrej Komel pl. Sotcebran, c. in kr. major v pokoju, poznani pisatelj vojaških knjig v slovenskem jeziku, umrl je v soboto opoldne v Gradcu v 64 letu dobe svoje. Za svoje pisateljevanje dobival je priznavanja celo iz visokih vojaških krogov, a mej nami mu ostane nevenljivi spomin radi velikih njegovih zaslug za čiščenje našega jezika mej vojaštvom. Za njegove zasluge odlikovan je bil leta 1866. s srebrnim križcem z vojno dekoracijo ter povzdignjen v plemeniti stan. Zemlja mu bodi lahka!

Resno vprašanje. Pred par dnevi prinesel je do sitega znani „Mattino“ notico „In Tribunale“, zadevajočo neko kazensko razpravo, o koji pa ni možno pisati podrobneje, ker se je iz navedenih ozirov vršila pri zaprtih vratih. Obtožence je zagovarjal slovenski odvetnik v slovenskem jeziku. Ta okolnost je zadošala „Mattinu“, da je pomočil svoje pero v — gnojnico ter napisal notico, ki bi sodila morda v kake „Pikante Blätter“, — ali pa tudi ne —, nikakor pa ne v resen list, ponašajoč se s svojimi zvezami. Komur ni znana vsa ta zadeva, težko da bi pogodil z misel omenjene notice in v njej nahajajočih se dvoumnosti, a studiti se je morale vsakemu, ki je bolje obveščen. — A ne glede na navedeno stran te zadeve moramo tudi najodločneje protestovati proti takemu podlemu zasmevanju jezika sodeležanov slovenske narodnosti, in po takem narodnosti same — kaj tako podlega nismo do sedaj čitali v nijednem tržajskih listov. Priporočajoč slavni vladi, da pazno prečita omenjeno notico v „Mattinu“ stavimo zajedno resno vprašanje: ali še nimeramo polna, ali ni že skrajni čas, da se s kompetentnega mesta obsodi taka pisava?!

Odrešenja dan prišel je občini-mučenici pomjanski po dolgih mukah in srditih bojih: zmagali smo v tretjem razredu z 32, v drugem pa z 20 glasi večine; dve tretjini zastopstva je torej že v naših rokah. Danes voli prvi razred in nadejamo se tudi tu dobrega uspeha.

Volilni boji v tej občini so pristna slika nenaravnih, nezdravih in žalostnih odnošajev po Istri. Koliko razburjenja, jeze, koliko nesreče je trebalo, predno smo dobili v roke to, kar je naše samo po sebi. Za danes nam ne dopuščajo prostor — ker nam je vest o zmagi došla prepozno — da bi primerno ocenili, kakor zasluži, pridobitev te občine, a izreči moramo v imenu narodne stvari najiskrenejo zahvalo vsem onim junakom, ki so volilce naše privedli do zmage. Nikakor nismo pretirali, ako smo rekli: junakov, kajti ostali slovenski svet nima niti pojma, kaka je bila agitacija pri tej volitvi! Zadošča naj, ako povemo, da smo se prepričali na lici mesta, da posamični naši vodje po štiri noči zaporedoma niso položili trudnega telesa svojega na postelj. Gospoda, pojte le in učite se od teh prostih seljakov — samozavesti in značajnosti! Klobuk raz glavo pred takimi možmi!

Sv. Križ in Nabražina. Iz spodnje okolice se nam piše: Naudušenje, s katerim

se nabirajo darovi za napravo italijanske šole društva „Lega Nazionale“ morala bi pač vendar-le Križanom odpreti oči!

Tu gre za njih poitalijančenje, kar pripoznavajo nekateri Italijani kar odkrito, in zlasti to hotel sem omenjati. Lotili so se rudeca gospoda skrajne meje okoličanske in vidi se, da močno računijo na svoje geslo: „Slovensko okolico v malo desetletjih celoma poitalijančiti“.

Ovisno je sedaj v prvi vrsti vse le od Križanov samih. Ako se bodo ogibali nove šole, ter ne bodo prodajali svoje dece za par ševljev, ali malo obleke, s katero se bode vabili slovenski otroci v žrelo irredente, ostala bode gospodi šola prazna! — Uprav ob tej priliki zdi se mi potrebno naglašati veliko razliko med Sv. Križem in Nabrežino. V Nabrežini, koje selo je po številu prebivalcev manjše nego sv. Križ, imajo že tri narodna društva, po raznih prodajalnicah, krčmah itd. vidijo se le slovenski napisi. Vrli Nabrežinci se pokažejo vsikdar kot pravi narodnjaki, a vzgledno narodno je tamošnje županstvo.

No, pri vsem tem zahaja mnogo italijanske gospode v Nabrežino, najbrže še mnogo več nego v Sv. Križ, kjer imajo krčme in prodajalnice le italijanske napise, in kjer vdobivajo italijanski kandidati primeroma največ glasov! Da, sv. Križ bi moral bolj kazati svojo narodnost, vsaj uprav to selo leži že na skrajni meji med Goriško in tržaško okolico.

Križani naj bi posnemali vrle Nabrežince, katerih selo se v narodnem obziru kaj ugodno razlikuje od sv. Križa!

No, vrlemu narodnemu županstvu v Nabrežini bi svetoval še samo to, da se potegne za to, da se na tamošnji važni železniški postaji daje našemu jeziku več veljave; razni napisi kakor n. pr. čakalnice (Wartesaal) itd. nahajajo se le v nemškem in italijanskem jeziku. Potegniti bi se bilo treba tu odločno, da se na tem mestu daje našemu jeziku vsaj toliko veljave kakor italijanskemu!

Jasna beseda. Ravnokar je izšla v Iglavi neka brošura, v koji dokazuje pisatelj dr. Ratkowsky, da ima država pravico ponemčiti Čehe in Slovence ter obžaluje, da so bili Nemci tako „slabotni“, da so vsprejeli §. 19. mej temeljne zakone. Pisatelj zahteva, da država zopet prične s ponemčevanjem, ker je to njena pravica v interesu samoohrane. — Skromni so res, naši germanizatorji! No, gospoda, je-li v nevarnosti naša narodnost, ali ne? Omenjati treba še, da je ta učenjak rodod Čeh, kar kaže, da je poturica res hujši nego Turek.

Mračni se, mračni! vsiklicnili smo povodom imenovanja Otona Detele deželni glavarjem kranjskim. In res se je zmračilo; temni oblaki narodne brezbriznosti in kledeplasta zagrnili so vse kranjsko obzorje tako, da kmalo ne bode več videti svetle točke. Nižje in nižje lezemo Slovenci na Kranjskem in sedaj smo prilezli že tako nizko, da niti sami ne spoštujemo več svojega jezika, da ga zamečamo v resnem in slovesnem trenutku, ko prihaja v deželo namestnik cesarjev. Pred dnevi že čitali smo o tej slovenski sramoti, a molčali smo v nadi, da se stvar pojasi na kak način. Prazna je bila naša nada: danes moramo verovati tudi mi, da se je novi vodja deželne vlade kranjske pozdravil jedino v nemškem jeziku se strani deželne odbora — tega izvršilnega organa „narodne“ vešine v deželnem zboru kranjskem — se strani duhovščine in se strani „Kmetijske družbe kranjske“. — No sedaj še le vemo, kako se je vesti Slovcem, da se jim ne bota očitala „zmirjanje“ in „rogovljenje“. Res je in je res, kar smo trdili vedno, protiveči se novih prorokov novim naukom: ponos izgubljen — narodnost izgubljena. Meji pogane so nas uvrščali, ker smo naglašali — resnico. — Često nas svare prijatelji, da naj se nikar ne vtikamo v kranjski prepir, češ: pustite jih, saj

tako nič ne pomaga! Bog je naša priča, da bi radi ubogali te prijatelje, ali bati se je, da nam taki sl. bi vzgledi pokvarijo tudi narodni živelj po obmejnih pokrajinah. V očigled takim dogodkom ni možno molčati, tem manje, ko zahtevamo že od pristopnega kmeta: zavednosti, značajnosti in odločnosti. O, gospoda, ali mislite morda res, da le kmet bōdi značajen? Morda se nam bode zopet očitalo trabantstvo „Slovenskemu Narodu“; vzlic tej nevarnosti si ne moremo kaj, da ne bi se pridružili vsikliku tega lista: to je narodenski skandal!

Mejlo tardi, che mai! Iz okolice se nam piše: Pozno sicer — po preteku dveh let — smo poizvedeli, da je neki magistratni Benjamin, se svojo družino vred, pozdravil leto 1891. popevanjem Garibaldijeve himne! Ali mreža je že vržena in ko se zategne dosti trdno, da se zviti delfin ne bode mogel ganiti ni na levo ni na desno, tedaj ga pritisnemo — a ne na srce! —, da mu udušimo srboritost za vedno. Dotlej pa naj le premišlja dotični gospod o resničnosti pregovora: Ogni gruppo vien prima o tardi al pottine — ali po naše: vsaka stvar pride na svetlo, prej ali slej.

Kam pridemo? Piše nam nekdo: Ni dolgo temu, ko sem srečal slučajno nekatero matere od... Tožile so mi bitko, da neki učitelj sovraži otroke in jih pretepa neusmiljeno. Jedna je pripovedovala, kako je nje otroka lomil krč vse noči. Preiskala mu je život in se prepričala, da je ves stепен: poznala so se temna znamenja, prouzročena šibo ali palico. Otrok si ni upal dlje časa v šolo in je tako ostal brez pouka. Za danes zamolčimo kraj in ime, a dotični gospod naj si zapomni, da otroci se ne zgojujejo samo s palico. Ako pa ostane ta opomin brezvapešen, primorani bodemo priti z imeni na dan, kar bi utegnulo imeti za dotičnika neprijetne posledice. Resnicoljub.

Za družbo sv. Cirila in Metoda je podarila Ivanka za „konfete“ 2 kroni.

Podružnica sv. Cirila in Metoda na Greti ima v nedeljo dne 20. t. m. ob 4 $\frac{1}{2}$ uri popoldne v prostorih novega otroškega vrta (nova hiša g. Krajcorja) svoj izvanredni občni zbor. Na dnevnem redu je izvolitev novega odbora. Želeti je pač, da se udeleži tega občnega zbora lepo število udov, da pokažemo s tem brižnost našo do te podružnice, in še posebe do novega otroškega vrta na Greti, kateri je Gretsakim „Italijanom“ trn v peti!

Za Božičnico otročičem, zahajajočim v zavode družbe „sv. Cirila in Metoda“, nabrala je gospa Metlikovič 10 gl. 40 kr. Darovali pa so: g. Žbona 1 gl., g. Ružička 1 gl., g. a Ružička 2 gl., g. in g. Počkaj 1 gl. 50 kr., g. Zelen 50 kr., g. Lampe 50 kr., g. a Urbančič 40 kr., g. Karol Mahne 1 gl., g. Agustina Sprevalo 1 gl., g. Križman 50 kr., g. Jakob Perhanc 1 gl.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda in „Tržaški Sokol“, napravita v soboto dne 19. t. m. v dvorani „Slovenske čitalnice“ Via S. Francesco št. 2. veselico z nastopnim razporedom: 1. K. Jahoda: „Döblingska polka“, udara tamburaški zbor „Tržaškega Sokola“. 2. *.*: „Kitara“, kvintet. 3. Fr. Hammerer: „Spomini na Trst“, igra na citre gospodična Bogomila Valenčičeva. 4. J. Rosen: „Garibaldi“, gluma v enem dejanji, izvršuje dramatični odsek „Tržaškega Sokola“. 5. Juvaneo: „Luni“, kvintet. 6. Zeller: Potpourri iz operete „Vogelhändler“, udara tamburaški zbor „Tržaškega Sokola“. — Začetek ob 8. uri zvečer. — Ustopnina 30 kr., sedež 10 kr.

Pevce „Slovenskega pev. društva“ opozarjamo, da je poučevanje v petju prevzel g. Srečko Bartelj. Vaje se vrše ob torkih in petkih zvečer in so naprošeni gg. pevci, redno zahajati k istim. G. Bartelj bode tudi vodil petje pri velikem koncertu.

Izvanredni občni zbor „Tržaškega podpornega in bralnega društva“ bode v nedeljo dne 27. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih (via Stadion 19.) Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Predlog za presnovanje društvenih pravil, dotično čitanje istih. 3. Posamični predlogi vodstva, odbora ali članov. 4. Interpelacije ali vprašanja.

„Prva vrdelska pobožna pogrebna družba“ vabi svoje častite ude v ponedeljek 21. novembra 1892. ob 8. uri zjutraj k sv. maši pri sv. Ivanu. Potem je ob 10. uri občni zbor v krčmi pri Rošati št. 410. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika in poročilo o delovanji v letu. 2. Tajnik prebere račun od leta 1892. 3. Pregledovalec računov ima svoj govor. 4. Denarničar izkaže svoje delovanje v letu. 5. Posamezni predlogi. 6. Volitev novega odbora.

Od sv. Ivana pri Trstu. — Sv. Ivan je ena izmed najkrasnejših okoličanskih vasi. Le stopi na vrh Vrdele in videl bo deš pod seboj košček ukradene Švice.

Sv. Ivanski rodoljubi so ustanovili pred letom bralno društvo. Njega sedež je v prav lepih prostorih, kateri se ponajajo z najlepšim odrom vse okolice. — O tej priliki oživel je zopet naš močni pevski zbor. Vsak narodnjak se je razveselil tega prebujenja. Navdušenje za našo stvar vzbudil je tudi nam tako priljubljeni tamburaški zbor. Društvo je na praznik sv. Justa otvorilo svoje elegantne prostore. Nastopili so tamburaši in igrala se je žaloigra „Mlinar in njegova hči“. Občinstva prepolni hram. V igri nastopi navadno „tíhi zbor“, tega smo pričakovali, a nismo ga pričakali. Da pevci niso nastopili ne prej ne pozneje, je iskati uzroka morda v tem, ker je bil dan „mrtvih“, a za Tržačane je bil praznik sv. Justa, dan radosti. Vsekako je in ostane istina, da si ni mogoče misliti veselice — brez petja; tamburaški zbor ga ne more nadomestiti — pač pa mu pomaga popolniti veselilni večer.

Zato polagam odboru bralnega društva na srce, naj premišljeno in zanesljivo vodi in skrbi za društvo, da bode krepko napredovalo v naše radoščenje in veselje. — Sv. Ivanski zbor je na dobrem glasu; pošči ga najboljši pevovodja. — Skrbimo, da naš zbor ohrani svojo čast! — On naj vabi mladi naraščaj v svoj krog, da nastopi, kadar kedo onemore.

Sv. Ivanski pevci: le pogumno naprej! V našem domu Vas ne smemo več pogrešati! — Zapijte veselo, zapijte junaško pesem; ogrevaajte nas se svojimi ubranimi glasovi; navdušujte našo mladino in nas, stara lipova debla!

Torej na delo! Vihar ne omaja močne lipe! Sv. Ivanski.

„Slovenskega planinskega društva“ pripravljavni odbor nam je doposlal pravila, na katerih podstavi se snuje društvo v Ljubljani. Namen novemu društvu je očitno imeniten, za slovenstvo velevažen. V svojem proglasu pravi odbor: „Slovenska naša domovina ima toliko naravnih lepot, da lahko tekmuje z vsemi drugimi, po prirodnih krasotah slovedimi deželami. To tudi tuji čestokrat tako laskavo priznavajo, da se smemo v resnici z domovino svojo ponasati.

Obžalovati pa moramo, da je le še premalo znana. Vzrok temu je naša malomarnost. Zaspano smo gledali, ko je naš sosed segal ne samo po naših narodnih pravicah v ravnini, ampak tudi po naših planinah, tam zidal kočje, napravljval kaži-pota, napise — a vse to edino le v korist nemštva.

Skrajni čas je, da to počenjejanje zajedimo in uveljavimo svoje pravice.“

Tudi mi se pridružujemo iz vsega srca vsikliku pripravljavnega odbora: Po gorah in jamah se blesti in razlegaj naša beseda, kočja bōdi naša v ravnini in na planini!

Pristop je naznaniti imenovanemu odboru.

Iz občine pomjanske nam poročajo: Pretekli četrtek bil je v Krkavcih neki B., zastopnik banke „Slavije“ ter je res za-

varoval več hišnih gospodarjev. Prebližal se mu je brzo stari B., da poizve, kaj dela tu imenovani zastopnik. In ko je izvedel, da je ta gospod zastopnik „Slavije“, začel je po njegovi stari navadi napadati Slovence, osobito Hrvate, dolžeč zajedno gospoda zastopnika, da je prišel kot agitator za občinske volitve. Potem pa so naši nasprotniki našuntali neko drugo poznano kreaturo, da je šel k zastopniku, češ, da se hoče zavarovati tudi on. Vse njega posestvo pa obstoji iz malega skednja in koteča za prasca. Zastopnik si je seveda ogledal to „posestvo“. Na dotično vprašanje cenil je ta junak to svoje „posestvo“ na 2000 gl., katere svote seveda ni mogel pripoznati g. zastopnik. Na to pa je nahuškani revež začel zmerjati g. zastopnika z „birbantom“ ter mu grozil, da ga pretepe. G. zastopnik ni odgovarjal na te napade, ampak šel je iskat žandarje, da jim stvar pojasni. Ker so pa bili uprav onega dne žandarji v Pomjanu radi občinskih volitev, šel je tudi on tja. A komaj je stopil v vas, že ga je poklical g. „komisar“ k sebi zahtevajoč od zastopnika, da takoj zapusti vas, sicer da ga da iztirati po žandarjih, ker on (komisar) ne trpi, da pride kdo mej italijanske kmete agitovat za Hrvate. A gospod zastopnik mu ni ostal dolžan odgovora; rekel mu je, da ne gre iz vasi, ker ni storil nič slabega in ker ima pravico hoditi, koder-koli hoče. Tu sem pa je prišel, da obvesti žandarje. Na to je gospod komisar še pregledal potne liate in ker le ni nič našel, pustil je potovalca pri miru.

Ta dogodek kaže zopet, kako strastni in nestrpni so naši nasprotniki, da ne puščajo v miru niti mirnih agentov; boje se že vsake sence, da ne bi storila konec njihovega gospodarstva.

Iz Pomjana se nam piše: Dne 12. t. l. šel je naš gospod župnik v svečeniški opravi mimo znanega gnezda lahonskega. Ne spoštavajoč niti svete opravde — o spoštovanju do gospoda župnika osebe itak ni govora pri teh ljudeh — plnil je neki labonček prav zaničljivo predenj. To je lahonska kultura! Sad te kulture je tudi okolnost, da mora pri vsaki volitvi v Pomjanu kar mrgoleti žandarjev. In s tako stranko naj bi se mi pogajali?! Ne ne; peklenšček in Bog ne moreta iti skupaj. Tem ljudem se niti ne čudimo, da so žugali g. župniku, da ga ubijejo.

Resnicoljub.

Zadruga gostilničarjev tržaških je imela v ponedeljek zvečer izvanreden občni zbor. Zborovanje je bilo zelo burno. Nekateri gostilničarji, gotovo najeti od dobro poznane strani, napadali so vodstvo zadruga, ker se je potezalo za odpravo točarine, češ, da vodstva nikdo ni pooblastil v to. Proti rogovljenju teh najetih ali prevarjenih gostilničarjev postavila se je odločno po robu ogromna večina pametnih in svoje koristi poznajočih zborovalcev: ta večina je izrekla vodstvu popolno zupanje. Podpredsednik Favero je dokazoval s praktičnimi vzgledi veliko korist odprave točarine, tako za gostilničarje kakor za občinstvo. Po govoru gospoda Favera je nastal zopet hud vrišč, osobito so napadali oponenti vodstvo radi blagajniškega poslovanja, a vodstvo je dokazalo, da so ti napadi neosnovani. Slednjič se je odobrila bilancaja z ogromno večino in se je izrekla sijajna zaupnica vodstvu. S tem je bil rešen dnevni red in predsednik je zaključil zborovanje. A generalni govornik opozicije ni bil zadovoljen s tem in je hotel zopet govoriti. Istotako neki drugi zapeljavec, hoteč dokazati, da je odprava točarine pogubna. Na vse to dokazivanje je odgovoril gostilničar Galimberti trdeč, da je odprava točarine že za to veliko vredna, ker se s tem neha nepotrebno vohunstvo. — Vodstvo zadruga pa naj se ne da motiti po teh napadih, kajti uverjeno naj bo, da je velika večina zadružnikov na njega strani.

Ogenj je nastal večeraj zvečer v ulici della Caserma, h. št. 12. Razpočila se je

petrolejska svetilka in tako je nastala nesreča. Škode je blizu 500 glid.

Drobne vesti. Nepoznan uzmovnik izmaknil je neki gospe blizu „volti di Chiozza“ listnico in mali zavojček. — Sloviti tat tržaški, Andrej Guadagni hotel je ulomiti v neko stanovanje v ulici Solitario, a zasačili so ga pravočasno. Pri Guadagni so našli več odpiračev (vetrihov). — Loterijski kolektant v ulici del Tintore, Gustav Pregler, vrgel se je raz IV. nadstropje svojega stanovanja ter ostal mrtev na lici mesta. — Kap je zadela na trgu Ponterosso zasebnika A. M. Prenesli so ga v njega stanovanje.

75.000 goldinarjev je glavni dobiček velike 50 novčne loterije. Opozarjamo naše čitatelje, da je zrebanje nepreklicljivo dne 1. decembra.

Domači oglasi.

Društvena krčma

Rojanskega posojilnega in konsumnega društva, poprej Pertotova, priporoča se najtopleje slavnemu občinstvu. Točijo se vedno izborna domača okoličanska vina. Cl.

Prodajalnica in zaloga jestvin

„Rojanskega posojilnega in konsumnega društva“, vpisane zadruga z omejenim poročilom v ulici Belvedere št. 3., bogato založena s jedilnim blagom razne vrste in po niskih cenah se priporoča kupovalcem v Trstu in iz dežele. 15-104

Andrej Kalan, čevljar v ulici Caserma, priporoča se najtopleje slovenskemu občinstvu. — Najelegančajše ter solidno delo in točna postrežba. Cl.

Ernest Pegan (naslednik A. Pipana) na ogli Via Torrente in Ponte della Fabra, priporoča svojo trgovino z moko in različnimi domačimi pridelki, zlasti pa svojo bogato zalogo kolonijalnega blaga. Cene so neverjetno nizke, postrežba vestna in nagla. Cl.

Karol Colja, žganjarija in tobakarna v ulici Via Arcata, nasproti hiše Cacia, prodaja domače žganje vsake vrste in siropove pijače, „pasareto“ in sitono. Cl.

Gostilna „Alla Vittoria“
Petra Muscheka, v ulici Sargentone (Via Torrente št. 30) toči izvrstna vina in prirejuje jako okusna jedila. Prenosiča neverjetno v ceno. Cl.

Vekoslav Moder, pekovski mojster „Piazza Caserma“, se priporoča slav. občinstvu. — Prodaja vseh vrst kruha, slaštic, čokolade, vseh vrst moke itd. po najnižjih cenah. Cl.

Anton Počkaj, na voglu ulice Ghega in Cecilia, toči izvrstno domače žganje; v tabakarni svoji — ista hiša — pa prodaja vse navadno potrebne nemško-slovenske pošne tiskаницe. Cl.

Anton Lampe, naslednik Jakob Hočevca, v c h i a št. 17 pekovski mojster, priporoča kruh vseh vrst, moko, riž, sočivje, fino moravsko maslo itd. Cl.

Ivan Kanobel, nasproti velike vojaki- niče, priporoča svojo zalogo z mnogovrstnim jedilnim in drugim blagom; razpošila tudi na debelo v množinah od 5 kil. naprej po najnižji ceni.

Gostilna „Štoka“ staroznana pod imenom „Belladonna“, poleg kavarnice „Fabria“, priporoča se Slovincem v mestu in na deželi. Točijo se izborna vina, istotako je kuhinja izvrstna. Prodaja tudi vino na debelo, tako mešanom, kakor na deželo. Cl.

B. Modic in Grebenc, na voglu Via St. Giovanni in Via Nuova, opozarjata zasebnike, krčmarje in št. duhovščino na svojo zalogo porcelanskega, steklenega, lončenega in železnega blaga, podob in kipov v okrašenju grobnih spomenikov. Cl.

Mlekarna Frana Gržine iz St. Petra na Notranjskem (Via Campanille v hiši Jakoba Brunnerja št. 5 (Piazza Ponterosso). Po dvakrat na dan frišno opresno mleko po 12 kr. liter neposredno iz St. Petra, sveža (frišana) smetana. Na zahtevanje posneto mleko po 4 kr. liter, toda le v množini najmanj 25 litrov. Cl.

Pivarna Lavrenčič Via Rossetti nasproti lekarni Leitenburg priporočuje svoja izborna istrska vina častitim družinam po najnižji ceni 28 kr. liter, v stanovanje postavljen; manjše naročila pod 28 litrov se ne sprejmejo. Častitim gostom se priporoča tudi izvrstno pivo in izborna kuhinja ter dobra istrska kapljica. 21-25

Josep Kocjančič, Via Barriera vecchia št. 19, trgovina z mešanin blagom, moko, kavo, rišem in aznovrstnimi domačimi in vnanjimi pridelki. Cl.

Ivan Prelog priporoča svoji trgovini v Via del Bosco št. 2 (uhod na trgu stare mitnice, Piazza Barriera vecchia) in v ulici Molla a vento št. 3. Prodaja različno mešano blago, moko, kavo, riž in razne vrste domače in vnanje pridelke. C.

Ivan Umek, črevljarski mojster, Via Romagna št. 6. priporoča se slavnemu občinstvu v vsa v njega stroko s adajoča dela. — Solidno delo, — hitra postrežba — nizke cene.

Kavarni „Commercio“ in „Tedesco“ v ulici „Caserma“, glavni shajališči tržaških Slovincov vseh stanov. Na razpolago časopisi v raznih slovanskih jezikih. Dobra postrežba. — Za obilen obisk se priporoča Anton Šorli, kavarnar. Cl.

Jakob Janež tapetar via Stadion št. 10 na dvorišču priporoča se slavnemu občinstvu za vsakovrstna tapetarska dela, kakor zofe, madrace, naslanjače itd. Zagotovi točno in hitro postrežbo po jako niski ceni.

Martin Krže, Piazza S. Giovanni, št. 1. trgovina z mnogovrstnim lesenim, železnim in lončenim kuhinjskim orodjem, pleteno itd. itd. Cl.

Tiskarna „Dolenc“ (narodni zavod v Trstu), Piazza della Caserma št. 2, izvršuje vsakovrstna tiskarska dela po ugodnih cenah. Imamo na prodaj knjigo „Kmetijsko berilo“ za nadaljevalne tečaje in gospodarjem v pouk. Mehko vezana stane 45 kr., trdo vezana 65 s poštino vred. Cl.

Josip Urbančič, na voglu ulice Via Francesco priporoča vseh vrst žganja na drobno in debelo. — Pristna tukajšnja in vnanja vina v boteljah. — Suho meso, kranjske klobase, sir, sladščice itd. 45-48

Drogerija Arturo Fazzini v Trstu

Velika izbor mineralnih voda, zmlatih oljnatih barv najfinerih vrsti; rdeče, rumene, zelene, višnjeve in črne po 28 novč. kilo. Svinčnata belilo po 32 novč. kilo. Cinkovo belilo najfinerje po 40 novč. kilo. Razun tega velika izbor barv na vodo in čopičev vsake vrste ter po cenah, s kojimi ni mogoče konkurirati. — Zaloga glasovitega krepila od Kwizde (Korneuburger Viehnhpulver) za živino. Zaloga miodij, barv, zdravil; zalogo žvepla in modre galice za rabo pri trtah. Naročniki morejo brezplačno uporabljati telefon. 38-50

Spomladansko zdravljenje

najboljše je s čajem iz tavžentrož (milefiori), kri čisteče in neprekosljivo sredstvo zoper palenje v želodcu, hemoroidalne bolezni itd. — Zavitek s navodom, za 12 dni zdravljenja, stane 50 kr., s pošto 5 kr. več. Čuvati se je ponarjenja zdravila. Dobiva se v odlikovani lekarni 88-100

PRAXMARER „Ai due Mori“ Trst, veliki trg. Poštno pošiljatve izvršujejo se neutegoma.

Gostilna s prenočišči „Alla Nuova Abbodanza“

Via Torrente št. 15. (poleg obokov Chiozza najosrednjia lega v Trstu.)

Prostori so odprti in preskrbljeni s svežimi jedili do 2 ur poplunosti. Izvrstna namizna in desertna vina, izborna kuhinja, Dreherjevo pivo po niskih cenah. Jamčim za točno in vestno postrežbo ter se priporočam blagovoljni naklonjenosti slavnega občinstva. P. Favero. 104-20

LEKARNA A. KELLER ex Rondolini, utemeljena v letu 1769. TRST, Via Riborgo br 13.

Razprodaja sledeče posebnosti: Glasovite in prave šakre iz Breilje, železo-Malossi. Navadno ribje olje; isto olje s jodom in železom. Elikzir Coeca, okrepiljači in probavljajoči. Elikzir China proti mrz loč. Anatarinsko vodo za usta. Obče poznano vodo katrarna in vbrizgavanja katrarna. Zmes proti tajnim boleznim. Ekstrakt Tamarinda s Antilov. Vino s Chino okrepiljajoče želodec kakor Marsala. Prašek za zobe, bel in rožnat. Ciperski prašek bel in rdeč itd. itd. Glavna zaloga rogatake kislice kneza Estorhazja. NB. Pogodbe za tukajšnje dežele so vsprejemajo po ugajajoči pogodbi ali po povzetju. 19-27

Nič več kašlja! PRSNI ČAJ

napravljen po lekarničarju

G. B. ROVIS v Trstu, Corso 47

ozdravi vsak kašel, še tako trdovraten, kakor to spričujejo mnoga naročila, spričovala in zahvale, ki dohajajo od vseh strani in pa uspehi prvih tuk. zdravnikov.

Ta čaj je sestavljen iz samih rastlin in čisti kri; ima dober okus in velja en zavoj za 8 dni 60 noč.

Omenjena lekarna izdeluje tudi pile za prestenje života in proti madronu iz soka neke posebne rastline, katerih uspeh je velik. posebno pri zaprtjem trupu, želodčnih boleznih itd. in se lahko uživajo o vsakem času brez obzira na dijeto. Ena škatija velja 80 noč.

Plašter in tudi tinktura proti kurjim ocesom in debeleji koži — cena 3 plaštov za kurja očesa 20 novč. — Ena steklenica tinkture 40 soldov.

Edino zaloga v Trstu v lekarni ROVIS, v Gorici v lekarni Cristofolletti, Pontoni in Gliubice. 2-10

V tej lekarni govori se tudi slovenski.

Velika 50 novčna loterija. Glavni dobiček 75.000 goldinarjev

Srečke po 50 kr. priporoča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco Nigris, Mandel & Co., Daniele Levi & Comp., Il Mercurio.

Žrebanje 1. decembra.

Izdajatelj in odgovorni urednik Maks Cotič.

Tiskarna Dolenc v Trstu.

Grtena bol kašalj, hreputavica, promuklost, nazeli zadavica, rora, zapala ustijuh itd.

moğu se v kratko vrijeme izliediti rabljenjem

NADARENH

Prendinijevih sladkišah (PASTIGLIE PRENDINI)

31 godina sjajnega uspeha

što jih gotovi Prendini, lučbar i ljekarnar v Trstu

Veoma pomažu učiteljima, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljnih noćih, navadne jutranje hreputavice i grienih zapalaha nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalica, koji je ponacijaju. Zato treba uvijek sahtjevati Prendinijevih sladkišah (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima tiskanuto na jednoj strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa napatkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 4-52

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pliseni strojevi providejnu

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU

U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanice kao n. pr.:

za Zupne urede, okružnice, račune, list. artiju i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, rasporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješća, zaključne račune, ročištnike, punomoći, otenke, jestvenike, svakevrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cijenom i ukusnom zradbom.

Onda ima na prodaj sledede knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalne tečaje ljudskih škol in gospodarjev v pouk oiena prije 50 novč. sada 40 tvrdo vezana . . . n. 60

Sodniski obrasci sastavljeni B. Trnovec . . . n. 20

Vilim Tol, prevod Cegnera . . . n. 40

Ljudmila prevod J. Lebana . . . n. 20

Filip prevod Križmana . . . n. 20

Antigona prevod Križmana . . . n. 20

Pjesma o zvonu prevod A. K. Istranin . n. 20

Istra pjesma . . . n. 20

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicah zato ih sl. občinstvu preporučamo.

Drži u zalih (ekladrišču) sve potrebne tiskanice i knjige za crkvene urede.

Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti točno naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Piazza Caserma št. 2. (uhod z via Pesa.)